Česká školní inspekce

Olomoucký inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Základní škola Šumvald, okres Olomouc

783 85 Šumvald 204

Identifikátor školy: 600 140 806

Termín konání inspekce: 20. – 24. září 2004

Čj.:	m5-1169/04-005133
Signatura:	km2cy101

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Zřizovatelem školy je Obec Šumvald (783 85 Šumvald 17). Základní škola (dále jen ZŠ) s kapacitou 250 žáků byla zřízena jako příspěvková organizace, má devět tříd 1. - 9. ročníku se 183 žáky, z nichž 7 % dojíždí. Kapacita školy je využita na 73,2 %. Škola sdružuje školní družinu s kapacitou 50 žáků, nemá odloučená pracoviště.

Ve školním roce 2004/2005 je výuka 1. - 9. ročníku organizována podle vzdělávacího programu Základní škola, čj. 16 847/96-2. Poslední rozhodnutí MŠMT, čj. 21 148/03-21, o změně v zařazení školy do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení nabylo platnosti 1. ledna 2003. Rada školy není ustavena.

PŘEDMĚT INSPEKCE

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- personálních podmínek vzdělávací a výchovné činnosti v základní škole vzhledem ke schváleným učebním dokumentům vzdělávacího programu Základní škola ve školním roce 2004/2005
- materiálně-technických podmínek vzdělávací a výchovné činnosti v základní škole ve vyučovacích předmětech český jazyk, německý jazyk, praktické činnosti a tělesná výchova na 1. stupni a v předmětech český jazyk, německý jazyk, matematika, chemie a informatika na 2. stupni školy vzhledem ke schváleným učebním dokumentům vzdělávacího programu Základní škola ve školním roce 2004/2005
- průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy ve výše uvedených vyučovacích předmětech vzhledem ke schváleným učebním dokumentům vzdělávacího programu Základní škola ve školním roce 2004/2005

PERSONÁLNÍ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Výchovně-vzdělávací proces v 1. – 9. ročníku zajišťuje celkem dvanáct učitelů včetně vedení školy. Jejich přímá vyučovací povinnost je z hlediska odborné a pedagogické způsobilosti stanovena účelně. Z celkového počtu 245 vyučovacích hodin je 64 (26 %) z nich vyučováno třemi učitelkami, které nesplňují požadovanou kvalifikaci pro výuku na 1. stupni základní školy. Tato skutečnost se v kvalitě vzdělávání žáků projevila negativně jen ojediněle. Výchovná poradkyně neabsolvovala specializační studium pro výkon této funkce.

Organizace činnosti a provozu školy je vhodně zabezpečena. Vedoucí pracovníci mají stanoveny kompetence v souladu s potřebami zajištění účinného řízení svěřených úseků. Aktuální úkoly a vzniklé problémy při vzdělávání a výchově žáků jsou řešeny především na pravidelných i mimořádných jednáních pedagogické rady. Tok informací uvnitř školy odpovídá jejímu organizačnímu uspořádání a v praxi je funkční. V činnosti ustavených metodických orgánů převládají úkoly organizačního charakteru, nedoceněna je jejich role v konfrontaci pedagogických přístupů a rozvoji spolupráce mezi učiteli 1. a 2. stupně, částečně také ve vedení začínajících a nekvalifikovaných učitelů. Ředitelem deklarovaná metodická práce těchto orgánů není systémově realizována. K předávání a výměně zkušeností dochází nekoordinovaně na základě iniciativy jednotlivců.

Na usměrňování činnosti pedagogických pracovníků a posuzování úrovně i výsledků vzdělávání a výchovy žáků je zaměřena vnitřní kontrola a hospitační činnost vedení školy. Stanovené hospitační cíle korespondovaly se záměry zvoleného vzdělávacího programu.

Závěry z hospitací byly projednány s příslušnými vyučujícími. Zobecněné výsledky kontrol však nebyly zařazeny do programu jednání pedagogické rady. Vzhledem k tomu, že kontrola postrádá plánovitost, komplexní záběr, průkaznou analýzu kontrolních zjištění, včetně prokazatelnosti přijímaných opatření, není ve škole dosud vytvořen plně funkční kontrolní systém.

Pedagogický sbor je stabilizován, obměna pracovníků je plánovitá a v souladu s požadavky na odbornou a pedagogickou způsobilost učitelů. K dalšímu sebevzdělávání a zlepšování jejich pracovních výsledků je motivují jednoznačně stanovená hodnotící kritéria. Vedení školy podporuje další vzdělávání všech pedagogických pracovníků, pro školní rok 2004/2005 má v této oblasti vhodně vymezeny priority v souladu s výchovně-vzdělávacími cíli školy.

Personální podmínky vzdělávání a výchovy mají dobrou úroveň.

MATERIÁLNĚ-TECHNICKÉ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Základní škola Šumvald využívá vzhledem k realizovanému vzdělávacímu programu i současnému počtu žáků prostorově odpovídající školní areál. Vnitřní uspořádání celého komplexu čtyř budov je účelné (oddělení hlučného provozu od učeben), interiér je udržován a zejména spojovací koridor a ostatní společné prostory působí velmi esteticky a čistě. Výjimku tvoří sociální zařízení hlavní budovy (1. stupeň), které vyžaduje rekonstrukci. Vedle prostorných kmenových učeben odpovídajících počtu tříd je k dispozici také potřebné zázemí v podobě šatny, vybavené dílny, tělocvičny a dostatečně velkého školního pozemku nacházejícího se v blízkosti školy. Kromě odborné učebny informatiky nejsou ve škole žádné další odborné učebny. V prostorách školy byla k počátku tohoto školního roku otevřena moderní školní jídelna, která je součástí Mateřské školy Šumvald. Touto přístavbou a jejím začleněním do objektu školy došlo ke zrušení cvičné kuchyně a skleníků, což omezuje výběr obsahové náplně předmětu praktické činnosti. Pro zájmové aktivity je využívána menší keramická dílna a střelnice umístěná v půdních prostorách hlavní budovy. Vlastní pracovnu má i školní družina.

Ve škole jsou vytvořeny příznivé podmínky pro relaxaci žáků v době přestávky, např. pohybový režim v tělocvičně, za příznivého počasí pobyt žáků na nově upraveném prostranství před školou.

Kmenové učebny jsou vybaveny starším udržovaným nábytkem, velikost žákovských lavic a židlí neodpovídala v některých třídách 1. stupně vzrůstu žáků. Značně odlišná byla úroveň učeben obou stupňů z hlediska tematicky a předmětově zaměřené výzdoby nebo prezentace názorných vizuálních učebních pomůcek, a to v neprospěch učeben 2. stupně. Všechny učebny 6. – 9. ročníku jsou vybaveny zpětnými projektory, k videoprojekci je zařízena pouze jedna z nich. Využití audiovizuální techniky bylo ve sledovaných vyučovacích hodinách zaznamenáno ojediněle.

Pro výuku předmětů **český jazyk** a **německý jazyk** jsou sbírky učebních pomůcek standardně rozsáhlé. Ve všech sledovaných vyučovacích hodinách byla jejich účelným použitím podpořena názornost výuky. Značná pozornost byla věnována budování školní knihovny, jejíž knižní fond je velmi bohatý. Dle potřeb vyučujících jednotlivých předmětů je operativně rozdělen do kabinetů, sboroven 1. a 2. stupně a příručních knihoven v učebnách. Negativně je hodnoceno nevyužívání výukového softwaru, který je ve škole k dispozici. Vzhledem k charakteru a cílům jazykového vzdělávání chybí ve škole jazyková učebna s vhodným uspořádáním žákovských pracovních míst a potřebným vybavením.

Učebními pomůckami pro **matematiku** je škola vybavena na přiměřené úrovni, která umožňuje plnit vybraný vzdělávací program.

Výuka **chemie** v běžných učebnách i celkové vybavení pro tento předmět snižují možnost zařazování žákovských experimentálních činností a neumožňují v žádoucím rozsahu realizovat činnostní pojetí výuky. Předmět je vybaven pouze v omezeném množství základními chemikáliemi, encyklopediemi a videokazetami, z pomůcek chybí nástěnné přehledy. Videoprojekce je spojena s nutností přesunu žáků. Zázemí pro výuku není optimální.

Výběr obsahu učiva z doporučených tematických celků předmětu **praktické činnosti** je z části omezen materiálním vybavením školy. Spotřební materiál je zajišťován ve spolupráci a za finanční účasti rodičů žáků.

Výuka **tělesné výchovy** je realizována v nadstandardně prostorné tělocvičně, pro venkovní výuku slouží značně vzdálené hřiště místního fotbalového klubu. Vybavení nářadím a náčiním pro tento předmět má běžnou úroveň.

Funkčně řešená odborná učebna **výpočetní techniky** je dostatečně prostorná a zařízena novým odpovídajícím a vhodně uspořádaným nábytkem. Počítače jsou propojeny lokální sítí s možností přístupu na internet. Vybavení učebny je kromě předmětu informatika také využíváno při výuce jiných, zejména přírodovědných předmětů. Žáci 1. stupně ji však vzhledem k nedostatku pro ně vhodného programového vybavení nevyužívají.

Všechny sledované předměty jsou zabezpečeny učebnicemi s výjimkou předmětu praktické činnosti na 1. stupni. Jazykové příručky a alternativní učební texty, jimiž je škola vybavena, jsou vhodné i pro potřeby žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Z metodických příruček převažují vydání staršího data.

Materiálně-technické zázemí školy, zejména tělocvična, která je v provozu i ve dnech pracovního volna, je pravidelně využíváno i širší veřejností.

Na plánování a stanovení prioritních potřeb při vybavování školy učebními pomůckami, učebnicemi, případně odbornou a metodickou literaturou participují vyučující. Kontrola využívání daných podmínek a zabezpečení materiální podpory výuky ze strany vedení školy nejsou systematické. Údržba a opravy realizované ve školním roce 2003/2004 významně přispěly ke zlepšení materiálně-technických podmínek školy. Prioritní úkoly pro následující období byly stanoveny v souladu s potřebami školy a projednány se zřizovatelem.

Materiálně-technické podmínky výchovně-vzdělávací činnosti mají i přes některé dílčí nedostatky celkově velmi dobrou úroveň.

PRŮBĚH A VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací program

Vzdělávání a výchova žáků 1. – 9. ročníku školy jsou organizovány podle platných učebních dokumentů. Ve školním roce 2004/2005 škola integruje jednoho žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, pro nějž je zpracován individuální vzdělávací program, který se vztahuje pouze k předmětu český jazyk a neobsahuje konkrétní přístupy, metody a cíle výuky.

Týdenní hodinové dotace jednotlivých předmětů učebního plánu školy i stanovený rozvrh hodin na školní rok 2004/2005 jsou v souladu s učebním plánem vzdělávacího programu Základní škola. Rozšířením učebního plánu 7., 8. a 9. ročníku o jednu vyučovací hodinu v týdnu respektoval ředitel školy metodické pokyny MŠMT a současně reagoval na podmínky školy a potřeby žáků. Disponibilní dotace v 7. ročníku byla použita pro volitelný předmět matematická praktika, v 8. ročníku byla navýšena týdenní hodinová dotace předmětu matematika a v 9. ročníku předmětu český jazyk.

Výuka hodnocených předmětů probíhá dle platných učebních osnov. Záznamy o probraném učivu některých sledovaných předmětů (český jazyk a tělesná výchova na 1. stupni, matematika na 2. stupni) v třídních knihách školního roku 2004/2005 nejsou plně průkazné. Při kontrolní činnosti vedení školy uvedený nedostatek nezjistilo.

Při sestavování rozvrhu hodin byl respektován příslušný právní předpis, s ojedinělými výjimkami i didaktická a psychohygienická hlediska. Aktualizovaný a dne 30. srpna 2004 pedagogickou radou projednaný školní řád svými ustanoveními vytváří vhodné podmínky pro rozvoj osobnosti žáků a naplňování výchovně-vzdělávacích cílů školy.

Kvalita školního výchovného poradenství spočívá v propracovaném systému poskytování aktuálních informací v oblasti profesní orientace žáků a při řešení výchovných i vzdělávacích problémů. Výchovná poradkyně spolupracuje s úřadem práce a dalšími subjekty. Pro svou práci si vypracovala vhodný plán, který vychází z plánu práce školy a požadavků ředitele.
V oblasti prevence negativních jevů úzce spolupracuje s preventistou sociálně patologických jevů, který se ve své činnosti řídí funkčním minimálním preventivním programem zaměřeným na oblast mimoškolní činnosti, zdravý a aktivní způsob života a sportovní vyžití žáků. Kromě aktivit pro žáky obsahuje program také výčet metodických pomůcek, aktivity pro rodiče a spolupráci s dalšími subjekty na úseku primární prevence.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětu český jazyk na 1. stupni

V průběhu inspekce byly hospitovány vyučovací jednotky vedené dvěma odborně a pedagogicky způsobilými učitelkami a třemi vyučujícími bez příslušné kvalifikace. Odborná a pedagogická způsobilost měla na kvalitu výuky výrazně pozitivní dopad, její absence se negativně projevila v jednom případě v oblasti plánování a řízení výuky. Kultivovaný projev učitelek byl pro žáky dobrým příkladem, jen výjimečně se v jejich verbální komunikaci objevily pro jazykovou výuku nevhodné tvary místního nářečí.

Většina učitelek při plánování výuky věnovala náležitou pozornost volbě účinných didaktických metod, stavbě hodin i způsobu organizace práce. Užité prostředky tak umožňovaly plnit zvolené výukové cíle při zohlednění aktuálního klimatu tříd. Jedna vyučovací hodina byla naplánována nevhodně jako sled neprovázaných činností. Některé učitelky příkladně zapojily žáky do vyvození tématu dané vyučovací jednotky.

Didaktické pomůcky zakoupené či svépomoci zhotovené vhodně a hojně využívaly všechny vyučující. Takto realizovaný princip názornosti výrazně přispíval ke zkvalitnění výuky.

Úvodní motivace všech vyučovacích hodin byla volena vhodně s ohledem k věku žáků. Mezipředmětových vztahů využívající motivace před čtením náročnějších článků měla vysokou úroveň. Průběžná aktivizace žáků však nebyla některými učitelkami zajištěna. Frontálně vedená výuka s často užívaným a většinou didaktický zvládnutým řízeným rozhovorem umožnila vyučujícím nenásilným způsobem posoudit úroveň pochopení probírané látky. Někdy se však nedařilo zapojit do této činnosti všechny žáky. Ve všech vyučovacích jednotkách byl vytvořen prostor pro oddych. Některé vyučující příkladně reagovaly i na průběžné změny v pozornosti žáků zařazením relaxačních nebo odpočinkových činností.

V průběhu všech vyučovacích hodin měli žáci dostatek prostoru pro verbální vyjádření, jejich chybný projev byl učitelkami důsledně opravován. Rozvoj slovní zásoby byl vhodně zajištěn průběžným vyvozováním významu neznámých i složitých slov. Vzhledem k začátku školního roku byl vhodně kladen důraz na dodržování pravidel vzájemné interakce, zejména v 1. ročníku byli žáci vedeni příkladně. Pozornost věnovaná komunikaci odpovídala pojetí výuky českého jazyka a výrazně napomáhala žákům získávat příslušné kompetence.

Žáci byli hodnoceni především slovně a převážně motivačně. Některé vyučující vhodně vedly žáky k sebehodnocení, nebo využívaly účinné hodnocení ze strany spolužáků. Při klasifikaci učitelky vždy jasně vymezily její podmínky. Klasifikace zjištěná ze zápisů v žákovských knížkách byla přiměřeně četná, někdy však s nejednoznačným obsahem sdělení.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětu český jazyk na 1. stupni měly velmi dobrou úroveň.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětu český jazyk na 2. stupni

V 6. – 9. ročníku je předmět český jazyk vyučován dvěma učitelkami se stanovenou kvalifikací. Z tohoto hlediska jsou personální podmínky pro jeho výuku velmi příznivé. Dílčí nedostatky byly zjištěny v oblasti vedení i spolupráce zkušené pedagogické pracovnice a začínající učitelky, což se negativně projevilo např. v nejednotném přístupu k plánování a kontinuitě slohového učiva a v rozdílných požadavcích na žáky.

Vzdělávací cíle sledovaných vyučovacích hodin jazykového vyučování a literatury odpovídaly obsahu učebních osnov i schopnostem žáků, většinou však byly opomenuty vhodné motivační vstupy. Vzhledem k termínu inspekce převažovalo opakování učiva.

Předmět je v rozvrhu hodin zařazen optimálně, v průběhu výuky volily obě vyučující přiměřené pracovní tempo, převážně i s četným střídáním činností, žáci nebyli přetěžováni ani stresováni.

Vyučování probíhalo v kmenových učebnách, jejichž učební prostředí však působilo stroze, nepřispívalo názornosti výuky. Učební pomůcky byly uplatněny účelně, při práci s jazykovými příručkami žáci projevovali praktickou dovednost.

Vyučovací hodiny měly promyšlenou organizaci, v jejich časovém rozvržení nebyl vždy vymezen prostor na shrnutí probrané učební látky ani na vyhodnocení výkonů žáků. Učební postupy na sebe logicky navazovaly s výjimkou potřebné přípravy před náročnou samostatnou prací žáků. Pozornost byla věnována všem žákům, diferenciace v náročnosti a rozsahu zadaných úkolů s ohledem na jejich výkonnost a individuální dispozice však nebyla patrná. K pozitivům výuky naleželo účelné využití žákovských zkušeností, jejich zájmů a mezipředmětových vazeb. V hodině literatury vynikala nenásilná citová výchova, cílené vedení žáků ke čtenářství a čtení s porozuměním. Obě učitelky mají příkladný kultivovaný mluvní projev, organizační pokyny udělovaly přesně, otázky formulovaly srozumitelně. Dostatek prostoru vymezily mluvnímu projevu žáků, a to zejména v literatuře, v ostatních vyučovacích hodinách často chyběla důslednost vyučujících na jazykovou správnost jejich vyjadřování. Jen v části vyučovacích hodin byli žáci aktivní a projevovali v potřebné míře samostatnost a kázeňské návyky.

Domácí úkoly byly zadávány v návaznosti na procvičované učivo, úprava a písemný projev žáků v sešitech měly v některých třídách velmi nízkou úroveň.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětu český jazyk na 2. stupni měly dobrou úroveň.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětu německý jazyk v 5. – 9. ročníku

Ve třídách 4. – 9. ročníku se vyučuje jen německý jazyk, žáci neměli možnost volby cizího jazyka. Druhý cizí jazyk není zařazen ani v nabídce volitelných a nepovinných předmětů, pouze žáci 9. ročníku mají umožněno navštěvovat zájmový útvar s výukou základů angličtiny. Kromě 4. a 6. ročníku nejsou žáci rozděleni na vyučovací hodiny německého jazyka, což spolu s absencí vhodně uspořádané a vybavené jazykové učebny ztěžuje organizaci práce, limituje volbu učebních metod a snižuje prostor pro aktivní komunikaci žáků.

Personální zajištění výuky daného předmětu je velmi dobré. Německý jazyk vyučuje jedna plně kvalifikovaná učitelka, která se zúčastnila mnoha vzdělávacích aktivit, včetně jazykového kurzu v zahraničí, což se pozitivně projevilo v jejím tvůrčím učebním stylu a jazykové úrovni, v pestrosti a účelnosti použitých učebních pomůcek i v celkové kvalitě výuky.

K dodržení psychohygieny výuky přispěly zejména v nižších ročnících didaktické hry a možnost pracovat individuálním tempem. Zařazení předmětu v rozvrhu hodin je rovnoměrné a téměř optimální (mimo 4. ročník).

Specifickým cílům komunikativního pojetí jazykového vzdělávání byla promyšleně přizpůsobena organizace výuky, volba učebních metod a přiměřených forem práce podle věku a jazykové vyspělosti žáků. Účelně byla střídána frontální a individuální forma práce, komunikativním způsobem bylo zpravidla procvičováno i mluvnické učivo. Rozmanitým kooperativním a tvořivým činnostem s převažujícími mluvními projevy žáků 5. ročníku napomohlo vhodné uspořádání žákovských pracovních míst. Interaktivní situace vyžadující od žáků vzájemnou kooperaci k rozvíjení jejich řečové způsobilosti byly s úspěchem uplatněny také v 9. ročníku, méně se dařily v 8. ročníku.

V kontrolovaném vzorku žákovských knížek byla zaznamenána pouze klasifikace písemného prověřování žáků z mluvnického učiva a slovní zásoby, což plně neodpovídá cílovým kompetencím jazykového vzdělávání.

Ve vyučovacích hodinách výrazně převládala atmosféra přátelské spolupráce s podnětnou a stimulující náladou. Vstřícný přístup učitelky vzbuzoval důvěru žáků. Průběžnou pozitivní motivací pochvalou a oceněním dílčího pokroku posilovala sebevědomí především prospěchově slabších žáků.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětu německý jazyk v 5. – 9. ročníku měly velmi dobrou úroveň.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětu matematika na 2. stupni

Výuka je naplánována a realizována v souladu s učebními osnovami, tematické celky jsou logicky řazeny, k obsahovým duplicitám nedochází. Kladně je hodnoceno, že v rámci volitelného předmětu matematická praktika mají žáci 7. ročníku možnost upevňovat a prohlubovat své znalosti. Vyučovací hodiny byly zpravidla dobře obsahově připraveny.

Výuka matematiky je z hlediska požadované kvalifikace vyučujících zajištěna optimálně, oba vyučující mají náležitou odbornou a pedagogickou způsobilost.

Vyučování probíhalo v kmenových učebnách, účelné použití názorných učebních pomůcek zvyšovalo jeho efektivitu. Převažovala frontální výuka, při níž se přímé působení učitele na celou třídou vhodně střídalo se samostatnou prací žáků. Činnosti byly řízeny srozumitelnými pokyny, sled a výběr informací byly většinou přiměřené náročnosti učiva. Učitelé zpravidla ponechávali dostatek prostoru pro žákovské názory, tolerovali alternativní způsoby řešení úloh a vyžadovali zdůvodnění postupů a tvrzení žáků. Do interakce se však zapojili vždy jen nejbystřejší žáci. V menší míře se ve vyučovacích hodinách projevila vnitřní diferenciace podle úrovně schopností a individuálních předpokladů žáků. Motivační funkce hodnocení výkonů žáků nebyla oběma vyučujícími využívána stejně důsledně, eventuální klasifikace byla vždy zdůvodněná.

Dílčí nedostatky byly zaznamenány zejména v účelnosti řízení a organizaci činností žáků, což společně s nedůsledně uplatňovanými mezipředmětovými vztahy snižovalo výslednou efektivitu vzdělávání. Omezený výběr aktivizujících vyučovacích metod a forem práce se odrazil v jejím jednotvárném průběhu. K procvičení učiva byl vždy vymezen dostatek času, pouze ojediněle však směřovaly zadané úlohy k jeho aplikaci v praxi. Řečové dovednosti

žáků byly úspěšně rozvíjeny pouze v některých vyučovacích hodinách. Učitelé důsledně nezařazovali práci s chybou, systemizaci poznatků v závěru vyučovacích jednotek prováděl pouze jeden z nich.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětu matematika na 2. stupni měly dobrou úroveň.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětu chemie

Absence příslušné aprobace u vyučující tohoto předmětu neměla negativní vliv na úroveň sledované výuky. Její aktuální příprava na vyučování byla z hlediska stanovení výukových cílů a metod promyšlená a pečlivá. V rámci uplatňování mezipředmětových vztahů učitelka vhodně využívala své kvalifikace pro předmět přírodopis.

Materiální podpora byla ve sledované výuce a ve vztahu k probíraným tematickým celkům zajištěna. Vybavení a aktuální podnětnost učeben, v nichž probíhá výuka chemie, však nejsou dostatečné. Náročnost předmětu je respektována jeho vhodným zařazením do rozvrhu hodin, a to vždy do první části vyučovacího dne.

V souladu se specifickými cíli předmětu kladla vyučující důraz na zařazování učebních úloh zaměřených na rozvoj logického myšlení žáků. Umožňovala jim tvořit závěry na základě vlastního pozorování, využívat svých dřívějších zkušeností a aktivně se tak zapojovat do vyvozování nových poznatků. Ve výuce převažovaly verbální metody - výklad a vysvětlování v kombinaci s rozhovorem, doplněné ukázkami chemických látek a jednoduchými pokusy. Jejich použití odpovídalo charakteru probíraného učiva. Zařazení pouze frontálního způsobu výuky však neumožňovalo uplatňovat výraznějším způsobem diferencovaný přístup k žákům a rozvíjet jejich vzájemnou spolupráci. Pozitivně je hodnocena systematická práce s učebnicí i pracovními sešity a pravidelné zadávání jednoduchých domácích úkolů zaměřených na upevnění a procvičení učiva. Rozsahem přiměřený zápis do sešitů byl průběžně vytvářen za spoluúčasti žáků.

Vyjadřovací schopnosti si žáci rozšiřovali popisem poznávaných jevů, nové pojmy byly vždy náležitě vysvětleny, sledováno bylo jejich správné používání. Aktivitu žáků se dařilo rozvíjet častým kladením problémových a návodných otázek. Vzhledem k frontálnímu způsobu výuky však komunikace probíhala převážně pouze mezi vyučující a nejaktivnějšími žáky.

Motivačně působily jednoduché demonstrační pokusy, dále možnost žáků podílet se svými dosavadními vědomostmi na vyvozování nové učební látky a provázání teoretických poznatků s jejich praktickým využitím. Hodnotící činnosti byly úzce spojeny s vyučováním. Hodnocení žáků bylo přiměřeně náročné a účelné, vzhledem k počátku školního roku a opakování učiva z předcházejícího ročníku mělo v průběhu inspekce výhradně formativní charakter se zpětnou vazbou pro vyučující i žáky.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětu chemie měly velmi dobrou úroveň.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětu praktické činnosti na 1. stupni

Aktuální příprava vyučujících byla po stránce organizační i metodické většinou promyšlená, činnosti byly vždy zabezpečeny dostatečným množstvím vhodného materiálu a potřeb. Absence odborné a pedagogické způsobilosti u dvou ze čtyř vyučujících tohoto předmětu na 1. stupni se částečně negativně projevila v řízení učebních činností z hlediska efektivity učení žáků, a to méně účelným preferováním samostatně prováděné praktické činnosti žáků před cíleným utvářením jejich manuálních dovedností.

Výuka měla plně činnostní charakter a byla vhodně zaměřena zejména na rozvoj motorických dovedností žáků. Frontální řízení a postup po jednotlivých krocích odpovídaly potřebám této věkové kategorie. Ve sledované výuce byly dodržovány psychohygienické zásady. Činnosti

a volba námětů odpovídaly fyzickým možnostem žáků, byly přiměřené jejich schopnostem. Vyučující věnovaly pozornost dodržování pravidel bezpečnosti při práci a prevenci úrazů. Vedly žáky k udržování pořádku na pracovních místech, respektovaly jejich individuální pracovní tempo.

Průběžné hodnocení mělo vždy motivující charakter. Bylo účelně a vhodně spojováno s radou, případně individuální pomocí. V případě zjištěných nedostatků jednaly všechny vyučující vždy taktně. V rámci závěrečného hodnocení měli žáci vytvořen dostatečný prostor pro porovnání svých dovedností s ostatními spolužáky.

K ojedinělým dílčím nedostatkům v části sledované výuky patřila absence vzorového výrobku nebo nedostatečně názorná demonstrace pracovního postupu, orientace na dokončení výrobku bez dostatečného zřetele na správnost, přesnost a pečlivost provádění pracovních operací.

Při učebních činnostech byla vždy vytvořena příznivá pracovní atmosféra s bezprostřední komunikací mezi učitelkami a žáky. K pozitivním zjištěním patřila zpravidla účinná motivace, důraz vyučujících na rozvoj tvořivosti, fantazie, výtvarných dovedností žáků a většinou i jejich vedení ke vzájemné spolupráci nebo vytvoření prostoru pro výběr námětu na základě vlastní volby žáků.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětu praktické činnosti na 1. stupni měly dobrou úroveň.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětu tělesná výchova na 1. stupni

Na výuce předmětu se podílí čtyři vyučující, z nichž dvě nesplňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Vzhledem k probíhajícímu kurzu plavání ve 3. a 4. ročníku byly hospitovány vyučovací jednotky vedené dvěma učitelkami. Jedna z nich nesplňuje požadavky předepsané odborné a pedagogické způsobilosti, její nekvalifikovanost však neměla na kvalitu výuky negativní dopad.

Bezprostřední respektovala učební osnovy, dovednostní úroveň žáků i vybavení školy. Materiální podpora výuky byla adekvátní, vyučující plně využily nadstandardní velikost tělocvičny.

Frontální forma vyučování byla efektivně doplněna skupinovou výukou na stanovištích, při níž byli žáci směrováni individuální korekcí chyb k vytváření vhodných pohybových stereotypů. V účelně členěných vyučovacích jednotkách kladly učitelky důraz na důkladné rozcvičení, pozitivní bylo také zařazování nápravných cviků. Vyučujícími precizně realizované předcvičení, v jednom případě příkladně vedené společně s vybraným žákem, bylo přínosem k osvojení pohybových dovedností. Průpravné hry reflektovaly věk žáků a účinně je aktivizovaly. Také odpovídající slovní hodnocení diferenciované podle úrovně zdatnosti žáků zvyšovalo jejich aktivitu. Úvodní motivace však byla nevhodně omezena na pouhé sdělení cíle výuky.

Vhodně byl kladen důraz na dodržování pravidel bezpečnosti a vzájemné komunikace. Ne vždy však učitelky vyčkaly na splnění zadaných pokynů, což se projevilo postupným poklesem kázně žáků. V průběhu výuky byli žáci příkladně vedeni k toleranci a respektování úrovně dovedností svých i spolužáků.

Žáci byli hodnoceni především slovně, hodnocení mělo převážně motivačních charakter. Učitelky využívaly také důrazného napomenutí, což výrazně přispívalo k zvýšení bezpečnosti. Vzhledem k začátku školního roku nebyli žáci zatím klasifikováni.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětu tělesná výchova na 1. stupni měly velmi dobrou úroveň.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětu informatika

Informatika je v učebním plánu školy zařazena jako volitelný předmět pro žáky 7. - 9. ročníku s dvouhodinovou týdenní dotací. Žáci každého ročníku jsou pro výuku volitelných předmětů rozděleni do dvou skupin. Učivo předmětu je plánováno a probíráno v souladu s doporučeními vzdělávacího programu a také s ohledem na materiálně-technické a personální podmínky školy. Zařazená témata jsou vhodně zaměřena na rozvoj schopností a dovedností žáků při řešení praktických problémů významných z hlediska jejich budoucí praxe (práce s textovým a grafickým editorem, tabulkovým procesorem a seznámení s mezinárodní počítačovou sítí Internet).

Výuka předmětu je zajištěna dvěma vyučujícími s kvalifikací pro výuku na 2. stupni základní školy, avšak bez aprobace pro výuku informatiky. Kvalita vyučování nebyla touto skutečností negativně poznamenána. Hospitace proběhly u obou vyučujících. Jejich bezprostřední příprava na vyučování byla velmi dobrá.

Výuka, která byla vedena odborně správně a přiměřeně věku i schopnostem žáků, se vyznačovala vysokou názorností a výrazně v ní převažovalo samostatné činnostní učení. Učivo bylo interpretováno jasně, srozumitelně a věcně správně. Žáci měli možnost i prostor vyjadřovat své názory a myšlenky, učitelé podporovali jejich vzájemnou kooperaci i samostatnost při zpracování zadaných úkolů. Bylo zaznamenáno vhodné uplatnění mezipředmětových vztahů i aplikace učiva v praxi. Učitelé svým přístupem a organizací vyučovacích jednotek pozitivně ovlivňovali psychosociální podmínky výuky. Jejich verbální i neverbální projev byl kultivovaný. Uplatňovali liberální přístup k žákům, kteří pracovali uvolněně bez napětí a stresu, komunikovali s důvěrou a projevovali většinou pozitivní vztah k předmětu.

Motivační funkce hodnocení byla vyučujícími vhodně využívána jen v části sledované výuky. Často nebylo důsledně dbáno na rozvoj vyjadřovacích schopností žáků. Některé přestávky mezi vyučovacími jednotkami dvouhodinového bloku neplnily svou psychorelaxační funkci, protože v době přestávky žáci nadále pokračovali v práci s počítačem.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy ve volitelném předmětu informatika měly velmi dobrou úroveň.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Ve škole není dosud vytvořen ucelený systém pravidelného zjišťování výsledků vzdělávání. Ve školním roce 2003/2004 byly použity poprvé komerčně zakoupené testy k hodnocení úrovně výsledků učení žáků 9. ročníku, v nichž dosáhli v rámci okresu srovnatelných výsledků. Jako zdroj informací o kvalitě a výsledcích vzdělávání slouží řediteli školy zprávy třídních učitelů na jednáních pedagogické rady a pravidelně prováděná analýza klasifikace a absence žáků za jednotlivá klasifikační období. Konkrétní opatření byla přijata pouze v oblasti kontroly docházky žáků. Vedení školy sleduje, oceňuje a také prezentuje úspěšnost žáků v přijímacím řízení na střední školy i dosažené úspěchy v soutěžích a olympiádách. Z opakovaných předních umístění žáků na okresní a krajské úrovni je zřejmé, že ve sledovaných předmětech český jazyk, německý jazyk a matematika věnovali učitelé talentovaným žákům příkladnou pozornost, a to zejména v době mimo vyučování. Autoevaluační charakter má výroční zpráva o činnosti školy, informace prezentované na vlastních internetových stránkách i pravidelně publikované články v obecním periodiku.

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy ve vybraných vyučovacích předmětech měly velmi dobrou úroveň.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Zřizovací listina Základní školy Šumvald, okres Olomouc čj. 006/02 ze dne 13. prosince 2002 včetně příloh
2. Rozhodnutí MŠMT ČR o změně zařazení Základní školy Šumvald, okres Olomouc do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 21 148/03-21 ze dne 5. června 2003
3. Podkladová inspekční dokumentace a dotazník pro ředitele školy před inspekcí
4. Inspekční zpráva České školní inspekce čj. 132 259/98-011053 ze dne 18. června 1998
5. Vybraná povinná dokumentace školy: řád školy, rozvrh hodin, třídní knihy školního roku 2004/2005, vybrané třídní výkazy a katalogové listy žáků, doklady o dosaženém vzdělání pedagogických pracovníků, jejich pracovní náplně, zápisy z jednání pedagogické rady od školního roku 2003/2004, Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2003/2004
6. Organizace ZŠ Šumvald ve školním roce 2004/2005
7. Koncepce Základní školy Šumvald, 2003–2005 ze dne 25. srpna 2003
8. Roční plán práce 2004/2005
9. Měsíční plán práce – září 2004
10. Zápisy o činnosti předmětových komisí a metodického sdružení od školního roku 2003/2004
11. Záznamy z hospitací ředitele školy za školní rok 2003/2004
12. Vnitřní platový předpis pro zaměstnance Základní školy Šumvald, okres Olomouc ze dne 29. prosince 2003
13. Tematické plány učiva sledovaných předmětů školního roku 2003/2004
14. Plán práce výchovné poradkyně pro školní rok 2004/2005
15. Zpráva výchovné poradkyně pro pedagogickou radu – zohledňovaní žáci ve školním roce 2004/2005
16. Výchovné poradenství ve školním roce 2003/2004
17. Pracovní náplň výchovného poradce
18. Minimální preventivní program pro školní rok 2004/2005
19. Přehled klasifikace, chování a absence za školní rok 2003/2004
20. Rozbor chování, klasifikace a absence za 2. pololetí školního roku 2003/2004
21. Výsledky standardizovaných testů žáků 9. ročníku školního roku 2003/2004
22. Kontrolní slohové práce z českého jazyka školního roku 2003/2004 v 6. – 9. ročníku
23. Vzorek žákovských knížek a sešitů školního roku 2004/2005
24. Výtisky periodika Šumvaldské noviny
25. Přehled objednávek učebnic a učebních textů za školní rok 2001/2002 – 2003/2004

ZÁVĚR

Personální podmínky školy z hlediska odborné a pedagogické způsobilosti učitelů umožňují realizovat zvolený vzdělávací program. Nekvalifikovanost některých vyučujících na 1. stupni zásadním způsobem negativně neovlivnila průběh sledované výuky. Systém řízení školy je postupně vytvářen, vykazuje dílčí nedostatky v účinnosti kontroly, využití ustavených metodických orgánů a vedení začínajících a nekvalifikovaných učitelů.

V materiálně-technické oblasti vedení školy úzce spolupracuje se zřizovatelem, průběžně zkvalitňuje zázemí a vybavení základní školy. Stávající prostorová kapacita budov již omezuje možnosti zřizování potřebných odborných učeben. Značně rozdílná byla podnětnost pracovního prostředí v učebnách na 1. a 2. stupni. V hodnocených předmětech převažuje standardní vybavení funkčními pomůckami.

Učební plán je dodržen. Výuka sledovaných předmětů probíhá v souladu s učebními osnovami. V hodnocení vzdělávání a výchovy převažovala pozitivní zjištění. Vyučování se většinou vyznačovalo volbou odpovídajících učebních metod. Kladem byly zejména příznivá pracovní atmosféra, pozitivní přístup učitelů k žákům, způsob jejich hodnocení a věcná i odborná správnost výkladu učiva. Z organizačních forem zpravidla převažoval frontální způsob výuky, který neumožňoval v optimálním rozsahu uplatňovat diferencovaný přístup k žákům. Odpovídající pozornost nevěnovali někteří učitelé účinné motivaci žáků, jazykové správnosti jejich mluvního projevu a aplikaci učiva na praxi.

Hodnotící stupnice:

vynikající	velmi dobrý	dobrý (průměrný)	vyhovující	nevyhovující

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektor	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Viktor Verner	Mgr. Viktor Verner v. r.
Člen týmu	Mgr. Jiří Filip	Mgr. Jiří Filip v. r.
Člen týmu	Mgr. Vojtěch Chromeček	Mgr. Vojtěch Chromeček v. r.
Členka týmu	Mgr. Zonna Němcová	Mgr. Zonna Němcová v. r.
Členka týmu	Mgr. Alena Wiesnerová	Mgr. Alena Wiesnerová v. r.

V Šumperku dne 13. října 2004

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 19. října 2004

Razítko

Ředitel školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení	Podpis
Mgr. Ladislav Vyhnálek, ředitel školy	Mgr. Ladislav Vyhnálek v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Česká školní inspekce, Mgr. Viktor Verner, Lautnerova 1, 787 01 Šumperk. Připomínky k obsahu inspekční zprávy se stávají její součástí.

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad Olomouckého kraje Mgr. Miroslav Gajdůšek vedoucí OŠMT Tř. Kosmonautů 8 779 11 Olomouc	2004-11-09	m5-1211/04-005133
Obec Šumvald 783 85 Šumvald 17	2004-11-09	m5-1210/04-005133

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-----	-----	Připomínky nebyly podány.